

3. katechéza- Udeľovanie Eucharistie deťom

Drahí bratia a sestry, byť začlenený do Krista znamená byť súčasťou cirkevného spoločenstva a prijímať jeho identitu. Jednou z charakteristík spoločenstva gréckokatolíkov na Slovensku je práve východný spôsob prežívania sviatostí, ktorý je súčasťou jeho identity. Aj keď toto spoločenstvo niekedy vplyvom dejín či iných osôb strácalo svoju identitu, malo by ju, ako ho k tomu vyzýva Cirkev, znovu objaviť.

Jednou zo sviatostí, kde je veľmi viditeľná inakosť gréckokatolíkov, je Eucharistia, ktorej slávenie je najviditeľnejším prejavom ich odlišnosti. Často je však nesprávne chápaná iba ako odlišnosť slov, formy... Najdôležitejším rozdielom je však samotný vzťah k Eucharistii, ktorý je vo svojej tak významovej, ako i dejinnej hĺbke jedinečný, čo vidno i v otázke prijímania Eucharistie deťmi.

Naši predkovia to vnímali ako niečo prirodzené, nad čím sa nepozastavovali. Ich postoj pramenil z poslušnosti voči tradícii Cirkvi odovzdávanej otcami z pokolenia na pokolenie, a to i v čase, keď táto Cirkev deklarovala svoju jednotu s rímskym pápežom. Už tam deklarovali dôležitosť svojho obradu so všetkým, čo prináša. Vnímali ho ako súčasť svojej identity. Rímsky pápež pri potvrdení jednoty im ponechal vlastnú identitu prejavenu v inakosti obradu v celej jeho šírke i hĺbke.

Mnohí, a žiaľ i dnes, však nesprávne chápali túto jednotu s rímskym pápežom, čo viedlo k vzdávaniu sa vlastnej identity a zaradeniu do rímskokatolíckeho spoločenstva. To sa opieralo o nesprávny postoj voči iným cirkvám, ktoré boli vnímané ako menejcenné, nedokonalé. Preto všetko sa snažili pretvoriť podľa „ideálneho“ vzoru existujúceho v rímskokatolíckom spoločenstve. Už v roku 1521 pápež Lev X. spomína miestnych rímskokatolíckych biskupov, ktorí „každodenne obťažujú a uvádzajú do zmätku svoj ľud ohľadne zachovávanía spomenutých obradov a uctievaní v tých miestach, kde títo Gréci prebývajú. ... Hovoria, že grécki kňazi nemajú prisluhovať sviatosť pod obidvoma spôsobmi nikomu, ani spomínaným deťom.“ A dodáva: „Nech sa zachovávajú ich obrady a zvyklosti v ich chrámoch i inde, podľa ich starodávnych zvykov.“

Táto bula *Accepimus nuper* bola často používaná na obranu pred rovnakou snahou rímskokatolíckeho duchovenstva o polatinčenie gréckokatolíkov v našich krajoch. To vrcholilo v polovici 18. storočia, keď jágerskí biskupi nevhodne zasahovali do fungovania mukačevskej cirkvi.

Vtedy musel mukačevský biskup Michal Manuel Olšavský obhajovať okrem iného práve i udeľovanie Eucharistie deťom. Jeho postoj bol postojom celej miestnej cirkvi, čo potvrdzuje list Apoštolskému stolcu zo 6. februára 1749 napísaný na synode duchovenstva v Mukačeve. I nasledujúci mukačevský biskup Ján Bradáč riešil v roku 1769 tento problém nielen na spoločnom rokovaní s jágerským biskupom. Po ňom poslal Andreja Bačinského so svojím listom do Viedne k cisárovnej. Bačinský však urobil oveľa viac. Zhromaždil všetky relevantné písomnosti a stál za vypracovaním 40-bodového listu pápežovi, kde vyvracia tvrdenia jágerského biskupa aj ohľadom prijímania Eucharistie deťmi. V liste uvádza, že podobnú prax mala aj latinská Cirkev. Tá však bola síce Tridentským snemom zrušená, no nie zakázaná: „Staré zvyky netreba odsúdiť, ak ich niekedy na niektorých miestach zachovávajú.“ Aj Zamoščská synoda z roku 1720 o krste uvádza: „Taká je povinná úcta k sviatosti Eucharistie, že deťom pri krste je zvykom pomazať jazyk Kristovu krvou atď.“ Tento zvyk potvrdil aj Ferrarsko-florentský koncil: „Treba si uctiť sviatosť pod obojím, ktorá sa môže podávať všetkým, aj deťom.“

Postoj budúceho veľkého biskupa Mukačevskej eparchie Andreja Bačinského jasne protirečil rozhodnutiu Sevľušskej synody z 3. februára 1727, ktorá podobne ako Zamoščská značne polatinčovala všetko nelatinské v zjednotenej Cirkvi a okrem ďalších ustanovení odmietla podávať Eucharistiu malým deťom. Dokazuje, že táto prax nielenže za päťdesiat rokov po Zamoščskej synode nevymizla, ale bola praktizovaná i v samotnom srdci eparchie. Navyše bola vnímaná ako dôležitá súčasť identity týchto veriacich.

Postupne do 20. storočia však bolo

udeľovanie Eucharistie deťom zakázané vo všetkých zjednotených cirkvách. Tento postoj sa však radikálne zmenil na Druhom vatikánskom koncile. V dekréte o východných cirkvách *Orientalium Ecclesiarum* ich snem jasne pozýva k návratu k starootcovským tradíciám. „Svätý všeobecný cirkevný snem potvrdzuje a schvaľuje dávnu sviatosťnú disciplínu, ktorá jestvuje vo východných cirkvách, ako aj spôsob, akým sa sviatosti slávia a vysluhujú; a želá si, aby sa – ak treba – táto prax obnovila.“ Tým sa núka možnosť obnoviť pôvodnú identitu gréckokatolíckych veriacich. Svätý Ján Pavol II. vo svojom apoštolskom liste *Orientalis Lumen* charakterizuje východného kresťana ako človeka, ktorý má vlastný spôsob, ako vnímať a chápať vzťah k Spasiteľovi.

Na Slovensku po roku 1950 veľká časť gréckokatolíkov stratila svoju identitu a vstúpila do iného cirkevného spoločenstva. Bol to práve jeden z následkov jej potlačania počas viac než sto rokov. Napriek tomu, že opustili svoju identitu, podľa Katolíckej cirkvi neprestali byť gréckokatolíckmi a aj oni sú pozvaní vrátiť sa k prežívaniu života viery svojich dedov v rámci Katolíckej cirkvi. Jasne o tom hovorí cirkevné právo pre východnú i západnú časť Katolíckej cirkvi.

Táto cirkevná identita sa v Katolíckej cirkvi dedí z otca na deti, pokiaľ rodičia jednomyselne a písomne pred krstom dieťaťa nerozhodnú inak. Výnimkou je, ak otec nie je katolík alebo ide o dieťa nevydatej matky, vtedy dieťa prirodzene vstupuje do matkinej cirkvi. To sa týka aj prípadov adoptívnych detí, ktoré vstupujú do cirkvi adoptívneho rodiča. Dieťa neznámych rodičov sa krstom zaraďuje do cirkvi toho, komu bolo zákonne zverené. Rovnako ako dieťa nepokrstených rodičov sa krstom stáva členom cirkevného spoločenstva toho, kto je zodpovedný za jeho katolícku výchovu. Nerozhoduje obrad, v ktorom bol vykonaný krst. To platí o deťoch pred dovŕšením štrnásteho roka života. Ak by bolo krstené staršie dieťa, samo si môže vybrať cirkevné spoločenstvo, do ktorého chce patriť.

Ak však veriaci chce zmeniť svoju cirkevnú identitu v Katolíckej cirkvi, tak len so súhlasom Apoštolského stolca, ak nie je uvedené v cirkevnom práve inak. Medzi najčastejšie výnimky umožňujúce túto zmenu patrí manželská jednota v začlenení sa do cirkevného spoločenstva. Rímskokatolícky muž i žena a gréckokatolícka žena môžu vstúpiť pri uzatváraní sobáša alebo počas jeho trvania aj s deťmi, ktoré nedovŕšili štrnásť rok života, do cirkvi katolíckeho partnera. Po smrti partnera sa všetci môžu vrátiť do svojho pôvodného cirkevného spoločenstva. Deti po dovŕšení štrnásteho roka života tak môžu urobiť i jednotlivo. Rímskokatolícky veriaci sa môže stať členom Gréckokatolíckej cirkvi, ak sa biskupstvá týchto cirkví územne prekrývajú a obaja ich biskupi s prechodom súhlasia. Takto sa Katolícka cirkev snaží chrániť identitu katolíckych východných kresťanov pred stratou identity a neuváženým prijímaním inej.

Byť gréckokatolíkom teda znamená byť nielen rovnoprávnym a rovnocenným s ostatnými členmi Katolíckej cirkvi, ale aj byť zodpovedným za zachovávanie dedičstva otcov cez akceptovanie svojej identity a jej prežívanie. A jej súčasťou je i starobylá prax prijímania Eucharistie deťmi, ako uvádza Katechizmus Katolíckej cirkvi: „Vo východných obradoch sa uvádzanie detí do kresťanského života začína krstom, po ktorom bezprostredne nasleduje birmovanie a prijatie Eucharistie...“ Táto prax nie je zľahčovaním vážnosti Eucharistie a potrebnosti prijímať ju s čistým srdcom, ale naopak spôsobom, aby sa dieťa naučilo odmala prijímať Krista rovnako prirodzene, ako prijíma vzduch či jedlo. A hoci boli obdobia, keď táto prax bola v našej cirkvi zabudnutá, v súčasnosti môže jej zavedenie pomôcť nielen nestratiť identitu gréckokatolíka, ale aj identitu veriaceho, teda Božieho dieťaťa.